

Zusterliefde

Zusterliefde

Natasja Bartholomé

Copyright © illustratie omslag en binnenwerk: Natasja Bartholomé,
Nijmegen.

Copyright © 2014 Natasja Bartholomé
Zusterliefde, namen, personages and gerelateerde indicia zijn
copyright

Eerste druk gebonden editie: november 2014

Eerste druk paperback editie: november 2014

ISBN: 9789402125207

*Voor mijn moeder Silvia, vader Jules en zusje Jessica,
omdat zij in mij geloven
en me door dik en dun steunen.*

*Voor mijn beste vriendin en mindtwin Joke,
Omdat ik met haar altijd kan brainstormen en verhaallijnen uitwisselen
En uiteraard goed kan ontspannen wanneer ik even uit mijn
verhaalwereld getrokken moet worden. Samen veroveren we die literaire
wereld wel!*

*Voor mijn tweede beste vriendin Elianne en mijn beste vriend Ron,
omdat ze me aan het lachen maken
zelfs als ik zelf even niet vrolijk kan zijn.*

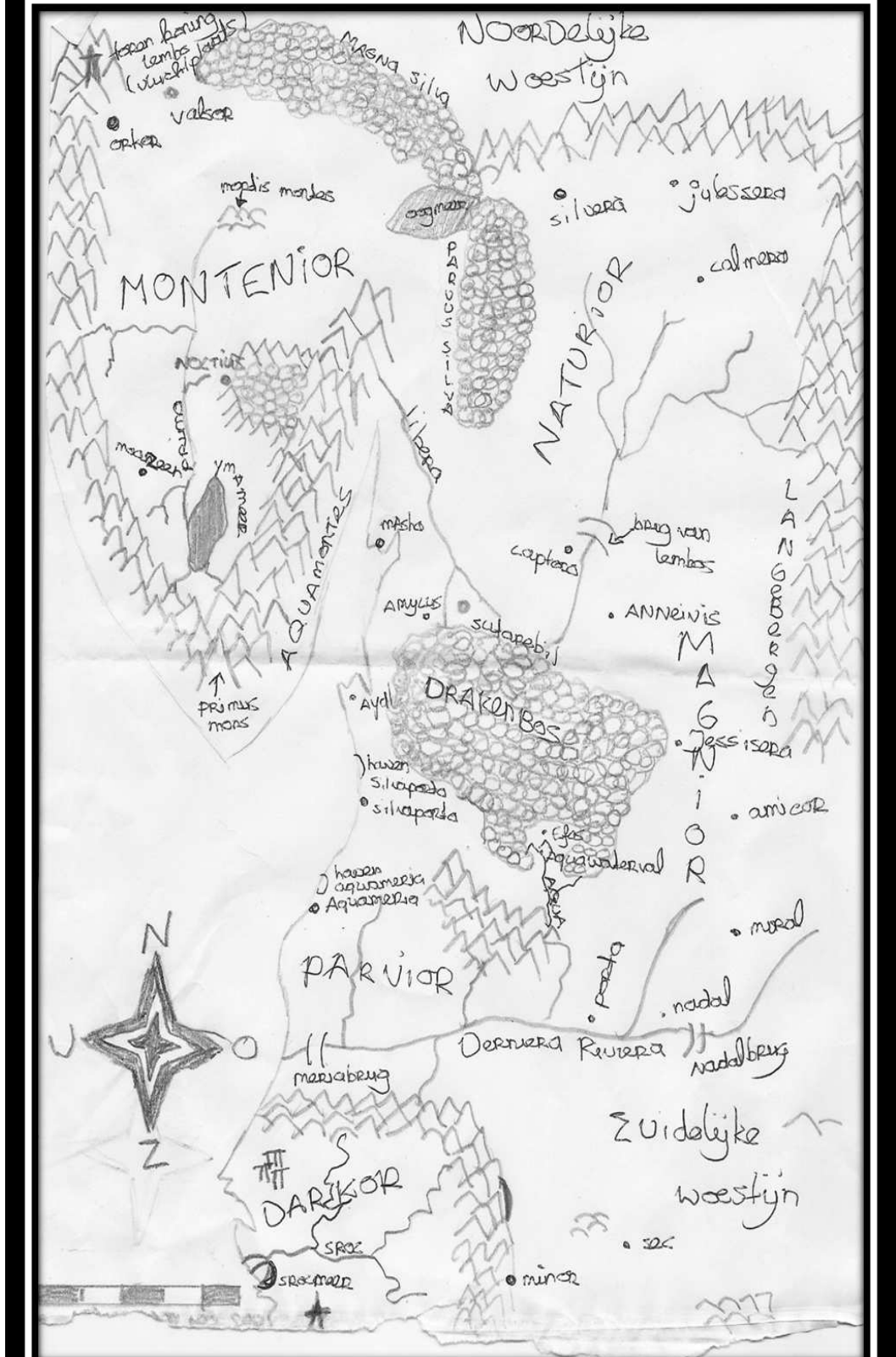
*Voor mijn lieve mecenas Wilco,
omdat zijn hulp ervoor heeft gezorgd
dat ik mijn boek kan uitgeven.*

Wees gezegend!

Inhoud

Proloog	7
1. Rampzalige jacht.....	15
2. Betrapt	22
3. Gaven	29
4. Opgeruimd staat netjes.....	34
5. Geen leugens meer.....	40
6. Oefening baart kunst.....	50
7. Eerste etappe	58
8. De bewoners van het Drakenbos.....	64
9. Efas	76
10. Vaarwel	86
11. Vreemde ontmoeting	92
12. Hopeloos.....	99
13. Kennon Bikior.....	105
14. Ontsnappen	114
15. De primeur	121
16. Lembo	132
17. De Schaduw	142
18. De dood in de ogen kijken.....	150
19. Te laat.....	158
20. De gevangenissen van Darkor	167
21. De bewoners van de Darkorbergen	176
22. Opbloeiende liefde.....	190
23. Agnes' geheim.....	201
24. Déjà vu	212
25. Laatste ronde	222
26. Plan mislukt.....	230
27. Dromen zijn bedrog?!.....	242
28. Agnes' laatste daad.....	253
29. Afscheid en welkom.....	262
30. Een tweede drieling	272
31. Ten strijde!.....	281
32. Onverwachts heengaan	291
33. Vriendschap.....	298
34. Pauze	305
35. Doodsangst	313
36. Plannen voor de toekomst	319

37. Vervolg.....	327
38. De tiran trekt ten strijde	338
39. Vrijheid	347
40. Madame Romena.....	355
41. De begrafenis	363
42. Afscheid nemen bestaat niet.....	373
43. Thuis is waar het hart is.....	378
Epiloog	382

Noordelijke
woestijn

MONTENIOR

AQUAMONTES

NATURIOR

DRAKEN BOS

PARVIOR

DARIKOR

Zuidelijke
woestijn

Isron berung
lambas (uuchshijp)

MASNA SILV

ogmar

PARVOUSSILV

LIBERA

MASHO

AMYCIS

AYDL

JHAREN
SILVAPEDA
SILVAPEDA

JHAREN
AQUAMONTES
AQUAMONTES

MARABRUG

SROE

SROEMER

DERRERA RIVERA

MINER

SILVAPEDA

JUBASSARA

CALMERA

ANNEWIS

M

A

G

W

I

O

R

AMICEOR

MORAL

NADAL

NADALBERG

325

Proloog

In een wereld hier ver vandaan, genaamd het Oostelijke Rijk, was in het jaar 482 een duistere koning aan de macht. Door zijn toedoen was het Oostelijke Rijk in duisternis gehuld, waarin het kwaad heerste. Hij was een wreed man, die zijn rijk regeerde met de strenge hand van de dictatuur. Zijn naam: koning Lembo.

Toen zijn moeder koningin Masha nog aan de macht was, werd Lembo een ambitieus man genoemd met goede, weliswaar ietwat revolutionaire, ideeën die hem desalniettemin veel aanhang gaven. Veel mensen gaven hem openlijk hun steun en geloofden dat hij een geweldige koning zou worden, wanneer hij eenmaal de troon zou bestijgen.

Maar deze steun was niet genoeg voor Lembo. Voor lange tijd vond hij dat zijn moeder haar bloeiperiode had gehad en plaats moest maken voor haar zoon. Op een dag, na vele jaren van zorgvuldig plannen, liet hij zijn moeder op slinkse wijze ombrengen en nam zelf de troon over. De overname verliep zo soepel dat de eerste tijd niemand door had wat er nu werkelijk met de koningin gebeurd was. Iedereen dacht dat ze gestorven was door natuurlijke omstandigheden; een kwaal, veroorzaakt door de zorgen die het regeren over een koninkrijk met zich mee bracht.

Al gauw werd echter duidelijk, dat de goede koningin niet door natuurlijke toestanden aan haar einde was gekomen. Geruchten deden de ronde dat ze vermoord was: vermoord door haar eigen zoon. Geruchten die aan kracht wonnen, toen Lembo zijn ware aard liet zien. Zijn dictatuur begon met het laten ophangen van mensen die “kwade” roddels verspreidden over de dood van zijn moeder, die hij zo ontzettend miste. Kwaad spreken zou hij onder zijn heerschappij niet langer toestaan.

Het bleef niet lang bij alleen maar opknoppingen van kwaadsprekers. Al snel begon Lembo met het opsporen en uitroeien van zijn mogelijke tegenstanders onder het mom van ‘bedreigingen voor het gehele rijk.’ “Deze mensen ondermijnen mijn gezag,” had Lembo eens in een toespraak gezegd. “Het is voor ons allen veiliger dat zij deze wereld verlaten. Zij laten zich door geen wetten intomen en zullen ons allen in het onheil storten. Dat laat ik niet gebeuren. Dit is mijn rijk en ik heb het hier voor het zeggen. Wie dit ontkent of mensen helpt, die dit loochenen, verdient niets beter dan de dood, want hij is een landsverrader; een gevaar voor de staat en diens welzijn.”

Mensen zagen in dat woorden gevaarlijk waren geworden. Kranten werden gecensureerd en maakten plaats voor de staatskranten. Nieuwsbladen die verkeerd over de koning spraken werden opgedoekt en de eigenaars werden naar de gevangenissen gestuurd of erger: op een gruwelijke manier vermoord. Het toneelspel, dat het vaste tijdverdrijf van de bevolking was, werd alleen nog maar gebruikt voor propaganda en al gauw viel het doek helemaal voor deze vorm van kunst.

Zonder het vaste tijdverdrijf waren de dagen lang voor het volk van het Oostelijke Rijk. De mensen kenden slechts nog lange werkdagen die weinig geld opbrachten voor huis en familie. Het grootste deel van het geld ging naar de belastingen die Lembo inde en waarmee hij zijn verdedigingsvesting en zijn leger onderhield. Een groot deel van de bevolking leefde daardoor in armoede. Luxe was alleen voor de aller rijksten: de edelen, zoals de stadhouders en lokale adel.

Een jaar na zijn listige overname verliet Lembo Aquameria, waar hij was opgegroeid, en hij reisde naar het land Darkor, vanwaar hij zijn nieuwe terreur liet gelden. Met duistere magie bouwde hij een onverslaanbare vesting, waar hij zijn eigen leger bouwde, toen bleek dat het normale volk steeds meer hun voormalige steun aan de nieuwe koning liet varen. Orcs, gnomen, trollen en meer duistere wezens die de mensen een verschrikkelijke angst aanjoegen, wanneer men alleen maar over hen sprak, werden in Darkor gemaakt en voerden Lembo's bevelen uit. Het duurde niet lang, voordat de mensen uit vrees voor hun leven zich bij de wil van de tiran neerlegden en hun wil tot verzet was gereduceerd tot een kleine opgebrande vlam.

Slechts een aantal dappere mannen, de Vrijheidsstrijders, bezat nog de moed om zich in het geheim te verzetten. De mensen waren echter zo bang voor de toorn van de koning, wanneer hij erachter zou komen dat er Vrijheidsstrijders zich bevonden in hun stad of dorp dat ze mogelijke Vrijheidsstrijders verlinkten. Zo kwam het nooit tot een echte opstand van hun kant en de tirannie van de koning duurde maar voort.

De koning maakte zich ook geen zorgen over mogelijke tegenstanders, want die had hij lang geleden al uitgeschakeld. Hij had de beschikking over vijf enorme legers, die hem trouw dienden tot het einde en tevens had hij een echte Schaduw als adviseur. Niemand zou het tegen hem durven op te nemen. De opstandige steden had hij onder controle en de elfen, die nog steeds niet binnen zijn rijk vielen, waren omsingeld door steden die wel onder zijn vleugels vielen. Hij was volkomen veilig.

Op een dag werd er echter een voorspelling gedaan door een

onbekende magiër. De voorspelling had betrekking op de koning en al gauw verspreidden nieuwe geruchten zich: de koning zou niet lang meer zijn gezag laten gelden. De ondergang van de koning zou bezegeld worden door de toedoen van drie magiërs. Vanaf het moment dat dit gerucht de koning ter ore kwam, nam een ongekende angst bezit van de koning en hij zwoor zichzelf dat hij niet zou rusten, totdat hij die drie magiërs opgespoord en eigenhandig vermoord had.

Hij zond zijn legers erop uit, maar er was nergens ook maar een teken van de drie magiërs te vinden. Niemand wist ook maar iets van hen af en hoe erg hij mensen ook martelde (een middel dat hem nog nooit in de steek had gelaten wat het verkrijgen van antwoorden betreft), hij kreeg geen nuttig woord uit hen. Hij besloot om zijn zoektocht te laten rusten, totdat nieuwe geruchten over het bestaan van de drie magiërs zijn oren zouden bereiken. Maar hij was gewaarschuwd en zou geen moment onachtzaam meer zijn, zoals hij lange tijd geweest was.

En hoewel Lembo oplettend bleef, verdwenen zijn zorgen om de magiërs uit zijn hoofd, maar nooit uit zijn hart. Een aantal jaren ging voorbij, waarbij hij nauwelijks meer aan de voorspelling dacht. De oorlog tegen de opstandige havenstad Porta, die begonnen was ongeveer een jaar na de profetie, nam nu zijn gehele denken in beslag.

-∞-

Pas na vijf jaar wonnen zijn oude zorgen opnieuw aan kracht. Het was op een warme dag, toen hij op zijn troon zat in zijn toren in Darkor. Monsterlijke dienaren bedienden hem, zijn koninkrijk breidde zich steeds verder uit, maar toch was de koning niet tevreden. Hij voelde dat er een naderend gevaar was. Iets of iemand zou tegen hem rebelleren en zijn troon overnemen. Hij vroeg zich af of Porta wellicht tot een verdedigingsplan was gekomen, dat de inmiddels al vijf jaar durende oorlog, zou beslissen. Wat anders dan dit zou hem kunnen deren?

‘Valtor!’ riep de koning gebiedend, ‘Hier komen!’

Een monsterlijk wezen van het geslacht der Orcs kwam onmiddellijk bij het horen van zijn bevel kruiperig op hem af. Valtor was een grote, brede Orc en Lembo’s sterkste krijger, die er bekend om stond grote hoeveelheden mensen, elfen en dwergen bij een slag te kunnen ombrengen met één houw van zijn “Bijl der horror”.

Van dit soort gewelddadige wezens had de koning vijf legers, maar Valtor was de opper van het grootste leger. Dit leger bewaakte het land

Darkor, waar de veste van de koning stond. Ook al werd het land door de Darkorbergen beschermd, de koning vond het nodig om een van zijn legers hier te houden naar aanleiding van een grote angst die een aantal jaren geleden deel van hem was geweest. Waar had die angst betrekking op gehad?

Naast zijn grootste leger had de koning ook nog vier andere legers, die in de overige vier landen oorlog voerden en zijn wil uitvoerden. De enige landen die de koning niet bij zijn Rijk wilde hebben, waren de Noordelijke en Zuidelijke woestijn. Het was veel te droog daar, vond de koning. Er was geen winst uit deze contreien te halen. Als mensen hem niet wilden gehoorzamen en ze zouden vluchten, zouden deze twee landen de enige plekken zijn waar ze heen konden en dan zouden ze vanzelf bij gebrek aan water en voedsel sterven.

Valtor knielde voor de koning neer en boog zijn hoofd in een teken van respect. Gluiperig vroeg hij: 'Wat kan ik voor u doen, machtige heerser?'

'Sta op, Valtor,' gebod koning Lembo. 'Ik wil weten of jij of een van jouw mannen iets ongewoons in de gevangenschappen heeft meegemaakt.'

'Nee, Sire, alleen dat één van mijn mannen over een hoopje uitwerpselen heen is gevallen.'

De koning walgde en als Valtor niet van zoveel belang was geweest, had hij hem al lang onthoofd. Nu sprak hij echter: 'Ik wil dat een deel van jouw mannen de gevangenen dag en nacht bewaakt. Als ook maar één van die landverraders contact met de buitenwereld heeft, maak je hem af!'

'Natuurlijk, heer. Maar het is haast onmogelijk om contact met de buitenwereld te hebben. De muren zijn veel te dik en...'

'Niets is onmogelijk, imbeciel!' snauwde de koning. 'Heb je er ook al eens over nagedacht dat communiceren via de gedachten kan gaan, wanneer je met een magiër te maken hebt?'

'Natuurlijk, Sire. U hebt ons goed ingelicht, maar de aanwezige gevangenen zijn slechts Vrijheidsstrijders, geen magiërs.'

'Spreek me niet tegen, Valtor! Je weet dat tegenspraak je de kop kan kosten!'

'Het spijt me, hoogheid.' De Orc kroop angstig ineen.

'Maar om op jouw onbedachte uitspraak terug te komen. Het zijn niet alleen Vrijheidsstrijders, maar ook magiërs en drakentemmers,' zei de koning vermoeid. 'Ze zijn pas in de gevangenschappen gegooid en ik heb hun geest nog niet gebroken, zoals ik bij de andere gevangenen heb gedaan. Ze vormen nog een gevaar. Ga nu! Doe wat ik je gevraagd heb en houd me op de hoogte!'

Valtor knikte even eerbiedig en liep toen de kamer uit. Koning Lembo stond op en keek naar zijn verdorde verblijfplaats. Ooit was Darkor, dat toen nog Varvenor heette, een land als alle andere landen, vol met bossen, blauwe rivieren en uitgestrekte weilanden. Het land werd bewoond en bewerkt door grote, welvarende boeren. Destijds was het land vruchtbaar en had het leeuwendeel van de agrarische producten in het Oostelijke Rijk voortgebracht.

Toen kwam echter de zwarte ziekte. Op een dag vond een boer zijn gewassen, die de dag tevoren nog groen en gezond waren geweest, zwart en verwelkt. De boer in kwestie, boer Maeghan, beschuldigde zijn broer Xeroghan, die het aangrenzende stuk land beheerste, van zijn mislukte oogst. Xeroghan zou jaloers zijn geweest op zijn broers succes en nu wraak nemen hierop door zijn gewassen te betoveren met een ziekte.

Al snel bleek echter dat men hier met iets ergers te maken had; iets dat zich door geen enkel middel liet tegenhouden. Er was geen sprake van magie, maar van een verschijnsel van de natuur: een virus. Het virus verspreidde zich snel en al gauw veranderde Varvenor in een dor niemandsland, niet veel beter dan een woestijn. De ooit zo welvarende boerderijen waren nu verlaten en leken nog het meest op ruïnes, vatbaar voor de grillen van het weer. Een herinnering aan een ver glorieus verleden.

Varvenor werd vanaf toen Darkor, zwart land, genoemd en niemand waagde zich nog achter de Darkorbergen. Niemand had er nog wat te zoeken. Darkor was een land van dood en verderf; geen leven was er mogelijk. Dit was de staat, waarin Lembo het land vele jaren geleden aantrof. Het verlaten land schrok hem echter niet af; integendeel, het voldeed aan zijn wensen. Dit was een plek, waar niemand hem snel zou lastigvallen. Dit was een plek, waar hij in alle rust zijn legers kon uitbreiden. Maar bovenal was dit een plek, vanwaar hij zijn pionnen door de overige landen van het Oostelijke Rijk kon schuiven, zonder zelf maar één vinger te hoeven uitsteken.

Nu was Darkor overal zwart: het water, de grond, de lucht en zelfs de Darkorbergen. Darkor was niet zo groot, maar nu dankzij Lembo's invloed wel weer machtig. Het had zijn status van "zwart land" behouden, maar de betekenis was veranderd. Darkor was niet langer een land dat dood was, maar dood zaaide en produceerde, net zoals het in betere tijden gewassen had gezaaid en geproduceerd. In Darkor werkten veel van koning Lembo's slaven en dienaren in werkplaatsen onder en boven de grond. In die werkplaatsen werden wapens en afgrijselijke - maar

machtige - wezens gemaakt, die allemaal werden ingezet voor de orbewaring in de rest van het Rijk.

Koning Lembo keerde het raam zijn rug toe en liep de kamer uit. Zijn twee poortwachters bogen voor hem en liepen op precies tien voet afstand achter hem aan naar zijn bestemming. De koning schonk geen aandacht aan hen en liep zonder iets te zeggen een steile wenteltrap op naar het dak van de toren. Daar stond een reusachtige, rode draak, maar de koning vertrok geen spier. De draak opende log één oog en toen hij merkte dat hij gezelschap had, brulde hij woest en spuwde een enorme kolom van vuur op de indringer af. Koning Lembo trok een mondhoek op en hief haast verveeld zijn magische staf op, waarmee hij het vuur moeiteloos wist af te weren.

'Nou, Fortior, begroet jij je meester zo?' vroeg koning Lembo lijjig via zijn gedachten en hij liep naar zijn draak toe. De draak ging gerustgesteld weer liggen en liet zich aanhalen door zijn meester. Met zijn gedachten legde de koning contact met de draak en zei: *'Ik heb een taak voor je, mijn vriend.'*

Alsof hij de magische woorden gezegd had, stond de draak meteen weer op en zei bloedlustig terug: *'Vertel het eens, meester. Ik wil weer eens lang vliegen en mensen verscheuren! Ik heb er genoeg van op deze toren te liggen. Ik wil meer eten dan die enkele dienaren die je me soms stuurt, wanneer ze ongehoorzaam zijn geweest. Ik wil mensenvlees; geen rattengebroed.'*

'Rustig aan, mijn vriend. Je weet waarom ik je hier houd.'

'Ja, niemand mag ook maar één vermoeden hebben dat je mij uitgebreed hebt. Niemand mag ook maar een idee krijgen van je volgende oorlogszet,' zei de draak ongeïnteresseerd. *'Welke taak wacht me nu dan? Mag ik Valtor deze keer verslinden? Dat addergebroed is zo breed, dat er toch iets van smaak aan dat vlees moet zitten.'*

'Nee, Valtor kan nog van nut zijn. Ik wil dat je naar de gevangenis vliegt. Ik heb het gevoel dat één gevangene of misschien wel meerdere via hun gedachten contact hebben met de buitenwereld. Ik wil dat jij erheen gaat, omdat jij dit beter kunt merken dan Valtor. Het staat je vrij om je onderweg te voeden op een manier die jij wenselijk acht. Doe het echter discreet. Niemand mag van je bestaan weten.'

'Zoals u wenst, mijn heer,' zei Fortior en hij steeg zonder verder nog op of om te kijken op de duisternis in. Koning Lembo keek hem even na en liep toen weer de trap af naar zijn troon, gevolgd door de twee poortwachters die angstig achter zich bleven kijken. Op zijn troon dacht

hij kort na, maar hij voelde zich nog steeds ongerust. Er was er slechts één die hem de antwoorden op zijn vraag zou kunnen geven. Hij riep een van de poortwachters bij hem en stuurde hem naar de kerkers om zijn machtigste dienaar te halen. Een wezen dat mensen zo erg vreesden, dat ze zelfs zijn naam niet durfden uit te spreken.

Na een kwartier werd er op de deur geklopt. De poortwachter kwam naar binnen en boog. 'De Schaduw, mijn heer, is gearriveerd.'

Lembo wuifde hem weg en zei: 'Breng hem binnen.'

De poortwachter verdween door de deur en kwam even later terug met een schrikwekkend wezen. Het was een Schaduw. Een Schaduw was de geest van een vermoorde vampier. Hij bediende de koning en voorspelde vaak zijn toekomst met mensenbotjes. Ook vocht de Schaduw mee in belangrijke oorlogen, maar dit gebeurde zelden. Als hij echter meevocht, was een overwinning gegarandeerd. De Schaduw was een vaardige magiër en een onverslaanbare krijger en liet niets van zijn vijanden over. Alleen de aanblik van de Schaduw was soms al genoeg om zijn vijanden om genade te doen smeken. De Schaduw kon daarbij niet gedood worden, alleen met een schot of steek tussen zijn ogen. De Schaduw werd vooral gevreesd om zijn kennis in de zwarte magie, waarmee hij duizenden mensen had vermoord die hem probeerden te dwarsbomen.

Hij boog even voor de koning en vroeg: 'Wat kan ik voor u betekenen, Sssire?'

'Voorspel mijn nabije toekomst, Schaduw. Ik heb het gevoel dat er gevaar dreigt en ik kan mijn vinger er niet op leggen wat er voor een gevaar dreigt. Ik heb geen tegenstanders meer, behalve in Porta. Addergebroed dat ik binnenkort de genadeklap zal geven.'

De Schaduw pakte zijn zakje met botjes, schudde het en gooide het leeg op de stenen vloer. Even bestudeerde hij ze aandachtig en zei daarna: 'U hebt gelijk, sssire.'

'Ik wist het!' zei de koning kwaad en hij sloeg met zijn staf op de vloer. 'Wie bedreigt mij deze keer, Schaduw?'

'Ik zie dat er een drieling geboren wordt, die magisssche krachten heeft.'

'Een drieling, hè?' Hij dacht kort na, waarop langzaamaan de voorspelling weer in zijn geheugen naar boven kwam. Zijn bloed leek te stollen. 'De drie magiërs,' zei hij zacht. Langzaam groeide zijn woede. 'Welke familie krijgt deze kinderen?' riep hij uiteindelijk uit. 'Ik zal mijn leger op hen afsturen en de kinderen een voor een het graf in jagen!'

'Nee, heer. Alsss ik u mag advissseren: Laat hen met russels! De drieling zal de magisssche krachten niet gebruiken, als ze in vrede worden opgevoed.'

'Ik heb jou niet om advies gevraagd,' zei koning Lembo en hij wees dreigend zijn staf op de Schaduw. Deze deinsde sissend achteruit, alsof hij geslagen was en vroeg: 'Wat bent u dan van plan, sssire?'

'Ik wens het te weten zodra er nieuwe kinderen in mijn rijk geboren worden en van wie hen zijn. Zo zal ik er vanzelf achter komen wie die drieling krijgt. En wanneer ik dat weet, haal ik ze weg bij hun ouders. Eventueel kan ik ze dan zelf opvoeden, zodat ze duistere magie kunnen beoefenen en aan mijn kant staan. En wanneer dat zo is, ben ik automatisch weer de machtigste heerser van alle landen en ben ik opnieuw van elke dreiging ontdaan!'

De koning slaakte een ijzingwekkende lach uit die zelfs het hevige onweer buiten overstemde. Hij was opnieuw alert en hij zou afwachten, totdat die beruchte dag zou aanbreken, waarin de drie magiërs van zijn nachtmerries geboren werden. De drieling die hem volgens die gevreesde profetie naar zijn ondergang zou leiden. Alleen was hij de mensheid wederom één stap voor. Niemand zou hem van zijn troon stoten. Nooit.

-∞-

En in dat zelfde hevige onweer werd 1400 mijl verder in het kleine plaatsje Sutarebil een drieling geboren, van wie de vader niet bij de bevalling had kunnen zijn. Hij was namelijk een aantal maanden van tevoren gevangen genomen door de vreeswekkende koning. De vrouw had het de koning nooit vergeven dat hij de liefde van haar leven had weg geroofd en ze besloot haar eigen kleine rebellie te plegen. Nadat ze bevallen was van de drieling, kocht ze de dokter om en zorgde er zo voor dat de geboorte van de drie verborgen bleef voor des konings aandacht. Ze voedde haar drieling in het geheim op in hun kleine dorpje en zo groeiden de drie kinderen op als de drie jonge heksen die Lembo zo vreesde. Hij wist echter nog steeds niet dat de profetie sloeg op deze drie zussen: Lana, Dana en Ivana Liwel.

De drie zussen groeiden echter op zonder hun gave en hadden, als ze al problemen hadden, slechts te maken met al die problemen die opgroeiende meiden op een dag tegenkomen. De meiden wisten nog niet welke gaven ze zouden krijgen en hadden tevens niet het geringste vermoeden welke daden ze hiermee nog gingen verrichten.

1. Rampzalige jacht

Op een dag, toen de zussen Liwel pas achttien waren geworden, gingen twee van de drie meiden naar het Drakenbos toe, dat net achter hun dorp lag. Het was een groot bos vol met verschillende soorten dieren. Een ideale jachtplek, zo had de jongste van de drie al vroeg uitgevonden. Jagen was een sport, waarin de middelste zus Ivana zich graag profileerde, ondanks het feit dat het niet normaal geacht werd voor een vrouw om te doen. De jongste van de drieling, Lana, hield er sowieso niet van te doen, wat normaal was, dus zij steunde haar zus. In het normale alledaagse leven zat geen avontuur, vond ze, en het leven moest juist één groot avontuur zijn. Het leven was te kort onder de heerschappij van de koning om het te verspillen. Daarbij moesten ze zich wel specialiseren in de jacht, want dit was nog altijd goedkoper dan vlees kopen bij de lokale slager.

Hoewel hun moeder in een naaiwinkel werkte, verdiende zij niet genoeg geld om de drieling en zichzelf te onderhouden. Na lang te discussiëren en de nodige ruzies, ging de oudste van de drie, Dana, ook in de naaiwinkel werken om de kosten te kunnen dragen. Hoewel hun moeder liever had gehad dat alle drie de meiden bij haar kwamen werken, prefereerden Ivana en Lana liever de bossen om te jagen. Ze lieten zich niet overhalen hoe hun moeder hen ook smeekte. Zij - en dan vooral Lana - hielden er niet van om de hele dag op één plaats rond te hangen, terwijl ze zich ook op andere manieren nuttig konden maken.

Lana liet in deze discussies dan wel opzettelijk weg dat de jacht ook vaker op niets kon uitdraaien. Ze was zelf niet de beste jager; Ivana overtrof haar op dit gebied gemakkelijk. Daarbij vond ze het vaak ook veel te zelig om een onschuldig dier neer te schieten, zodat zij van hem konden leven. Dit veroorzaakte de nodige ruzies met Ivana tijdens de jacht, maar zelfs die ruzies prefereerde Lana over dagen op een kantoor of winkel.

Dana werd soms gek van haar twee jongere zussen. Zagen zij niet in dat ze geld nodig hadden en niet de onzekerheid van de jacht? Terwijl zij zelf en haar moeder lange dagen maakten, gingen Lana en Ivana lekker in de buitenlucht jagen. Dit op zich was niet zo erg, maar bijna nooit kwamen ze met eten thuis, waardoor bij haar het idee ontstond dat haar twee jongere zusjes hun werk niet zo serieus namen. En dit, terwijl zij en

moeder constant aan het werk waren.

Dana moest daarbij een kanttekening plaatsen. Ivana kon en wilde wel serieus zijn in de jacht, maar koos te vaak Lana's kant. Ivana probeerde dan serieus te jagen, maar zodra Lana begon te jermieren dat het zielig was om dieren neer te schieten, liet Ivana haar prooi gaan. Of wanneer Ivana niet aan haar zusje toegaf, liet Lana Ivana opzettelijk schrikken, zodat zij mis schoot. Lana was absoluut een dierenvriend, maar dat bracht aan hen geen eten op tafel. Terwijl het eigenlijk toch zo gemakkelijk was voor hen om een prooi te krijgen, meende Dana.

De drie zussen hadden namelijk al op hun achtste verjaardag de gave gekregen om elkaars gedachten te lezen en te blokkeren. Dit laatste hadden ze zich als vanzelf moeten aanleren, omdat hun gedachten anders niet meer veilig waren voor de andere twee. Via hun gedachten konden ze tevens met elkaar communiceren, wanneer woorden niet gebruikt konden worden.

Ook konden ze via hun gedachten met dieren praten, hoewel ze bij hen nooit een woordelijk antwoord kregen, hoogstens een vaag beeld van de wereld, zoals het dier het zag. Ze gebruikten hun gave vaak om in de gedachten van dieren te komen en hen zo - als ze bijvoorbeeld aan het jagen waren- op hun gemak te stellen. Daarom vond Lana het ook misbruik van hun gave, wanneer ze de dieren geruststelden tijdens de jacht: het dier had alle reden om bang te zijn, wanneer zijn leven op het spel stond

Toch genoten de drie meiden over het algemeen zeer van hun gave. Het voelde goed om speciaal te zijn in een verder zo saai bestaan. Daarom konden ze ook niet wachten, totdat hun individuele, actieve gaven zich aan hen zouden openbaren. Hun moeder had aan hen verteld dat ze hun eerste actieve gave op hun achttiende levensjaar zouden krijgen. En aangezien ze dit nu eindelijk waren, wachtte de drieling vol spanning af wat de langverwachte actieve gave om het lijf zou hebben.

-∞-

Op een zomerse middag zat Lana op haar bruine merrie Erin en Ivana op haar witte merrie Arwen. Lana keek grimmig uit over het dorp achter hen en moest toegeven dat ze haar woonplaats haatte. Er moest altijd gewerkt worden om in leven te blijven en er kon nou nooit eens plezier gemaakt worden. Iedereen werkte, totdat ze er letterlijk bij neer vielen, maar niemand werd er ooit beter van. Het grootste deel van het geld ging naar

de koning, die ergens in een godvergeten plaats gezeteld was en daar hun zwaar verdiende geld investeerde aan nietszeggende oorlogen, terwijl hier de mensen nauwelijks van het overgebleven geld konden leven. Het was niet eerlijk, maar niemand deed er iets aan. Zoveel onrecht kon Lana niet verdragen en daarom was haar grootste droom ook dat ze op een dag Sutarebil zou verlaten en zich zou vestigen op een plek, waar alles beter was.

Er waren wel eens in de zoveel tijd festivals in hun dorp, die haar plezier brachten, maar ook daar moest alles volgens de regels. Daar kon en mocht nooit vanaf geweken worden. Lana haatte regels misschien nog meer dan haar woonplaats, aangezien ze in die regels de oorzaak zag van de teloorgang en armoede van Sutarebil. Als een kleine vorm van rebellie maakte ze van alles wat ze deed een spelletje om haar saaie bestaan wat leven in te blazen. Dit tot de grote ergernis van haar zussen en moeder.

In de verte bij hun huis klonk een verontwaardigd gehinnik. Cela, Dana's zwarte merrie, was de veroorzaker van het kabaal. Het dier leek het er niet mee eens te zijn dat haar twee metgezellen wel uit rijden mochten gaan, terwijl zij thuis moest blijven. *Dat heb je aan Dana te danken*, dacht Lana verbitterd. De grijze merrie van hun moeder, Aria, was zich van geen kwaad bewust en galoppeerde speels achter een vlinder aan.

'Ivana?' vroeg Lana en ze keek haar zus ondeugend aan, toen het verontwaardigde paard haar geen afleiding meer bood. 'Zullen we doen wie het eerst aan de bosrand is?'

'Kom op, Laan. We zijn toch geen tien meer?' zei Ivana geïrriteerd en ze schoof haar boog wat rechter op haar rug. 'Ik ben hier om te jagen en niet om te spelen.'

'Je wilt gewoon niet, omdat ik altijd win,' zei Lana en ze aaide haar merrie. 'Niet waar, Erin? Ze is gewoon een lafbek.'

'Ik ben geen lafbek. En houd nu op met me te chanteren.'

'Ik chanteer je niet. Als ik je zou chanteren, zou ik zeggen: "Als je niet met me een wedstrijdje houdt, zeg ik Shuragh dat je hem leuk vindt." En dat doe ik nog niet. Hoewel dat best een goed idee is, nu ik erover nadenk.'

'Je houdt je mond, Laan,' zei Ivana dreigend.

'Doe je dan een wedstrijdje met me?'

'Ja, goed dan. Bah, ik had mijn mond moeten houden. Maar akkoord, als jij je mond over Shuragh houdt, dan doe ik mee aan je kinderachtige wedstrijdje. En als je mij vandaag eens fatsoenlijk laat jagen.'

‘Akkoord,’ zei Lana met tegenzin, ‘Verwacht wel maar niet dat ik naar het arme dier kijk. En ik raak het al helemaal niet aan.’

‘Dat vraag ik je ook helemaal niet,’ zei Ivana kalm. ‘Zullen we nu dan maar beginnen? Dan ben ik er tenminste ook zo vanaf.’

Zonder op antwoord van Lana te wachten, zetten ze tegelijk hun hakken in de flanken van de paarden en ze schoten vooruit. In een draf reden ze met een hoge snelheid naar het bos toe. Zo leek het net alsof ze vloog en daarom genoot Lana van de rit. Zoals gewoonlijk was Lana de eerste, die de bosrand bereikte. Ze klopte Erin tevreden op de hals en zei zacht: ‘Nu mag je rusten, meisje.’ Niet veel later arriveerde ook Ivana.

‘Weer gewonnen,’ treiterde Lana Ivana.

‘Ben je nu weer tevreden? Dan kunnen we nu jagen. En o, wee als jij je niet aan je afspraak houdt.’

Lana aarzelde even, maar besloot zich toen toch aan haar woord te houden. Ze wist dat er anders wat zwaaide. Achter elkaar reden ze het bos in naar de open plek, waar ze altijd hun paarden achterlieten zodat zij konden grazen. Na een half uur bereikten ze de tra en ze sprongen van hun paarden af. De open lucht voelde heerlijk aan zoals altijd en een licht briesje streefde over Lana’s gezicht. De tra bevatte een beekje en een grasveld, dus de paarden hadden genoeg bezigheden, totdat de twee meiden terug kwamen van de jacht.

Ivana liep het bos al in met een pijl op haar boog gespannen. Lana had haar boog ingeruild voor een dolk, omdat Ivana meer van het precisiewerk was en zij meer kans had om iets te raken. Voor de zekerheid trok Lana haar dolk en volgde haar zus het bos in.

Naarmate ze verder het bos in liepen, werd het steeds donkerder. Totdat het helemaal schemerig was en de bomen dicht op elkaar stonden, waardoor geen enkele zonnestraal hen wist te bereiken. Toch waren Lana en Ivana niet bang, want in dit deel van het Drakenbos zaten niet veel angstaanjagende dieren. Hoogstens een troep wolven, maar die waren ongevaarlijk overdag. ’s Avonds was het pas uitkijken geblazen.

Toen ze een halfuur rondgelopen hadden, zag Ivana een ree tussen de bomen. Ze hield Lana tegen en wees geluidloos naar het nietsvermoedende dier. Stilletjes gingen de twee meiden achter een struik zitten, terwijl ze het dier nauwlettend in de gaten hielden. Ivana stelde het dier gerust via haar gedachten, terwijl Lana haar ogen stijf dicht geknepen hield. Ivana spande haar boog in een sierlijke beweging tot achter haar oren, kneep geconcentreerd één oog dicht terwijl ze richtte en liet toen los. Met een luid, sissend geluid schoot de pijl door de

lucht en raakte doel. De ree viel met een plof op de grond en Lana voelde dat ze moest overgeven. Ze kon hier maar niet aan wennen.

Ivana draaide zich medelevend om en streek Lana kalmerend over haar rug. 'Het spijt me, Laan. Ik vind het ook rot om dieren te doden, maar ik heb ook geen zin om bij die perverse slager te bedelen voor een stuk vlees,' zei Ivana. 'Tevens is dit een deel van de natuur. Het is eten of gegeten worden. Als wij hem vandaag niet hadden gedood, had een wolf het morgen misschien gedaan. Wij hebben hem in ieder geval een snelle dood bezorgd.'

Lana moest toegeven dat in Ivana's woorden een kern van waarheid zat. De slager was de vreselijkste man van het dorp. Hij wist dat de mensen uit Sutarebil nauwelijks geld hadden en hard moesten werken voor hun kost, maar toch maakte hij zijn prijzen bespottelijk hoog. Hij was weliswaar bereid om te onderhandelen, maar alleen als er iets anders kostbaars werd aangeboden waar hij profijt van kon hebben.

'Ik begrijp het wel, Iva, maar toch vind ik het zielig.'

'Dat vind ik ook,' zei Ivana en ze aaide Lana over haar hoofd. 'Gaat het wel weer een beetje?'

'Ja, het gaat wel weer,' zei ze en ze wierp een vluchtige blik op de dode ree. Ivana kwam achter de struik vandaan en liep voorzichtig naar de ree toe. Dit was de eerste keer dat ze een groot dier gevangen had en het kostte ook haar duidelijk moeite om niet over te geven, toen ze het dier zag liggen. Toch streelde ze het dier - terwijl ze een gebed voor vergiffenis prevelde - en bekeek het. Als ze er zuinig van aten, konden ze met dit vlees een of twee weken vooruit.

'Lana? Goed nieuws. Met dit vlees kunnen we weer een of twee weken vooruit!' riep Ivana enthousiast en ze stond weer op.

'Dat is inderdaad goed nieuws. Twee weken niet meer jagen,' zei zij en ze kwam achter de struiken vandaan.

Ivana pakte haar dolk en zei: 'Wil jij even wat takjes halen om een vuurtje te maken? We kunnen de ree namelijk beter villen, voordat we hem meenemen. De huid kunnen we verhandelen bij de lederlooierij.'

Lana knikte bleekjes en verdween achter de bomen. Ivana steriliseerde haar mes met wat water dat ze in een waterzak had meegenomen, toen ze weer geritsel tussen de bladeren en het geluid van takjes die afbraken, hoorde.

'Laan, ben jij dat al?' vroeg Ivana en ze draaide zich om. Tot haar grote schrik stond niet Lana tussen de bomen, maar de slager van het dorp en hij hield zijn boog met een triomfantelijke grimas op Ivana gericht.

Lana zuchtte en brak wat takken af, toen ze Ivana haar naam hoorde roepen. Ze draaide zich boos om en liep terug. Ging het Ivana weer eens te langzaam? Ze had net toegekeken hoe haar zus een onschuldig wezen had neergeschoten. Begreep ze dan niet dat Lana dit even moest verwerken en absoluut niet ook nog bij het villen wilde zijn? Het idee, dat ze met de geur van het bloed van de ree in haar haren en kleren nog van het vlees moest eten, deed haar maag omdraaien. Ivana had echter gelijk: dit was het leven. Het was eten of gegeten worden. Leven of sterven. Opschieten of een boze zus onder ogen zien. Boos in zichzelf mompelend begon Lana terug te lopen, terwijl ze in de tussentijd nog wat takjes verzamelde.

Maar toen Lana bij Ivana aan kwam, zag ze tot haar grote schrik de slager bij haar zus staan, die een boog op haar zus gericht hield. Hij stond met zijn rug naar Lana toe, waardoor hij haar nog niet had gezien. Meteen kwam zij in actie en sloop op hem af met de dolk in de aanslag. Terwijl ze dichterbij kwam, hoorde ze dat de slager Ivana probeerde te chanteren en haar woede nam toe. Hij probeerde hun zwaar verdiende buit af te nemen, zodat hij het weer met winst kon doorverkopen aan de arme dorpelingen. Daar kwam niets van in!

Lana knarsetandde. Ze wenste dat de slager ooit in de hel zou belanden. Hij was een gierige bruuft. Tevens had hij onpure vriendjes die in direct contact stonden met de koning. Lana had hem nooit kunnen betrappen op zulke praktijken, maar ze wist vrijwel zeker dat de slager zich bezig hield met mensen te verlinken aan zijn vriendjes. Hij was een crimineel en verdiende daarom niets beter dan te branden in de hel.

Plotseling schrok Lana op door twee dingen die opeenvolgend gebeurden. Blauwe vlammen laaiden uit het niets op rondom de slager en vraten aan zijn kleren. De man gilte het uit van de pijn en zag er al gauw uit als een levende fakkel. Lana keek naar haar linkerhand, die ze onwillekeurig recht voor zich uithield. Had zij die vlammen opgeroepen? Was dit haar langverwachte, actieve gave?

Voordat Lana haar eigen vraag echter kon beantwoorden, gilte Ivana het plotseling uit van de pijn. Lana voelde het bloed uit haar gezicht wegtrekken. Had zij per ongeluk ook Ivana in de vlammen gezet? Lana keek snel naar haar zus en zag tot haar grote opluchting dat haar zus niet ontsierd werd door blauwe vlammen. Haar opluchting was echter van korte duur, toen ze zag dat een pijl zich in de arm van haar zuster had

geboord.

2. Betrapt

Lana voelde haar woede groeien bij het zien van haar zusters pijn, waarop de vlammen, die aan de slager likten, nog eens groter werden. Tevens bekwam Lana een angst, die met de minuut groter werd. De slager stond erom bekend dat hij giftige pijlen gebruikte bij de jacht. Dit om wilde dieren, die door deze pijlen meteen dood neervielen, niet de kans te geven om eerst nog te kunnen vluchten. Dit vergif was echter ook voor mensen dodelijk. Het bloed nam het gif resoluut op en vervoerde het zo naar je hart.

‘Help!’ gilte de slager, toen hij Lana doorkreeg, die nog stokstijf achter hem stond, overmand door haar angsten.

Lana keek hem aan en vroeg angstig en tegelijkertijd boos: ‘Gebruikte je een giftige pijl?’

‘Help me eerst, dan krijg jij je de antwoorden! Doof die vlammen!’

‘Luister eens! Ik help je pas als je mijn vraag beantwoord hebt!’

‘Maar ik sta in brand, kleine duivelin!’

‘Je hebt me gehoord!’

‘Akkoord! Akkoord! Nee, het was geen giftige pijl, meen ik. Ik was jullie gevolgd, dus ik nam er geen mee. Ik sluit echter niet uit dat er een giftige pijl in mijn koker is achtergebleven. Ze zijn nogal moeilijk te onderscheiden van de normale, zie je?’

Maar Lana had iets anders gehoord wat haar temperatuur deed oplaaien: ‘Je hebt wat gedaan?’ vroeg ze razend en de vlammen werden groter en warmer, van het pijnlijke gezicht van de slager af te leiden.

‘Stop, Lana!’ zei Ivana zwakjes. ‘Hij hoeft niet dood!’

‘Ik weet niet hoe ik het kan stoppen!’ zei Lana bang, want ze wilde de slager ondanks alles slechts pijn doen en niet vermoorden.

‘Weet je niet meer wat mama ons verteld heeft? Als je pas je gave krijgt, heb je hem nog niet onder controle. Je gave wordt aangewakkerd door sterke emoties, zoals woede. Je kunt dit alleen stoppen, als je kalmeert. Mam zal ons later leren hoe we onze gaven vrijwillig kunnen gebruiken.’

‘Je wilt me toch niet zeggen dat ik moet kalmeren?’ vroeg Lana compleet verrast. ‘Deze man heeft ons gevolgd en jou verwond!’

En weer werden de vlammen twee voet hoger. Dit wakkerde Lana meer angst aan dan woede en ze begon rustig in en uit te ademen.

Langzaamaan begon haar woede aan kracht af te nemen en werden de vlammen kleiner, maar om ze helemaal weg te krijgen, wist Lana, moest ze helemaal kalm zijn. Daarom probeerde ze aan iets leuks te denken wat de rest van haar woede ook zou wegnemen. Ze dacht aan de dromen die ze vaker had over het verlaten van Sutarebil. Haar hart maakte een vreugdesprongetje en de vlammen verdwenen eindelijk helemaal. De slager viel bewusteloos neer, van de pijn of opluchting, durfde Lana niet te zeggen. Het kon haar eigenlijk ook vrij weinig schelen.

‘Goed gedaan,’ hijgde Ivana, die zich staande hield aan een boom. Lana rende naar haar toe en sloeg een arm om haar heen. Steunend op Lana strompelde Ivana naar een kei toe en ging erop zitten. Lana voelde zich flink verzwakt na haar magische onderneming en viel naast Ivana neer.

Ivana keek walgend naar de bewusteloze slager. ‘Hij is ons gevolgd. Hij wilde de ree meenemen.’

‘Dat vermoeden had ik al. Dat was één reden van mijn woede.’

‘Hij wist dat we gingen jagen. De volgende keer moeten we voorzichtiger zijn. Ik wil hem niet nog eens in het bos tegenkomen, terwijl hij me onder schot houdt. Hij zal dit niet op zich laten zitten. Hij zal wraak willen.’

‘Hij wil wraak?’ riep Lana uit met een blik op Ivana’s arm. ‘Hij schoot op *jou*, weet je nog?’

‘Je weet hoe hij is, Laan. Zijn trots is gekrenkt, aangezien jij hem verslagen hebt. Ik verwacht dat hij ons terug wil pakken op de enige manier, waarop hij ons kan raken.’

‘Voedsel,’ maakte Lana haar zin af. ‘Hij weet dat we in staat zijn om voor eigen voedsel te kunnen zorgen en zal ons dat willen afnemen. Hij doet maar! We zullen nu extra voorzichtig zijn.’

‘Dat zeker! Hij heeft je gezien, Laan. De slager is geen al te slim man, maar zelfs hij zal de juiste conclusie getrokken hebben dat jij dat vuur deed ontstaan en ophouden, zonder ook maar iets te zeggen. Je kunt er vanuit gaan dat hij het meteen aan een van zijn vriendjes zal vertellen. Ik hoop alleen niet dat zij hem al te serieus nemen, want anders kan dit best eens slecht aflopen. Als de koning het hoort...’

‘Dat is voor latere zorg,’ zei Lana, toen Ivana hoorbaar kreunde. ‘Die pijn moet eruit,’ zei Lana en ze kwam trillend overeind.

Ivana werd bleek en zei: ‘Dat moet een medicijnman vast doen of niet soms?’

‘Vertrouw je me soms niet?’ vroeg Lana gepikeerd.

‘Jawel, maar jij bent nu verzwakt. Dadelijk tril je zo erg dat je iets fout

doet.'

'Dat ik verzwakt ben, betekent niet dat ik niet kan denken. Nou, klaag niet zo. Je wilde toch niet met die pijn in je arm op je paard stappen of wel?'

Ivana schudde haar hoofd en liet Lana haar gang gaan. De achterdocht in haar was absoluut onterecht, want ze verzorgde Ivana's arm zo goed mogelijk en Ivana verbaasde zich erover dat Lana geen huisvrouw werd. Ze zou uitermate bekwaam zijn in de behandeling van de valwonden van kleine kinderen. Ivana bracht haar gedachten onder woorden en Lana lachte.

'En dan de hele dag in hetzelfde huis zitten; koken, poetsen en kinderen verzorgen? Nee, dankjewel.'

'Wil je dan ook geen man? Je hebt al een paar aanzoeken van mooie mannen gehad, maar die heb je zonder na te denken afgewezen.'

'Als je trouwt, ben je vanzelf huisvrouw,' zei Lana onverschillig en ze brak de pijn over. Ivana kneep even haar ogen dicht van de pijn, toen Lana de rest van de pijn uit Ivana's arm trok.

'Sorry,' zei Lana zachtjes en ze verbond de wond met een stuk van haar jurk. 'Jij hebt trouwens ook al een paar aanzoeken gehad, Iva. Wacht je nou echt op Shuragh?'

'Een beetje wel, maar ik wil voornamelijk nog niet gebonden zijn. Nu nog niet tenminste.'

Lana dacht ineens aan de roddels die in het dorp de ronde deden over Dana. De dorpelingen geloofden dat Maragh, Dana's irritante vriend, haar ten huwelijk had gevraagd. Aangezien Ivana een betere band had met Dana, moest zij hier toch zeker uitsluitsel over kunnen geven?

'Iva, ik moet je even iets vragen. Geloof jij echt dat Dana met die kwal van een Maragh gaat trouwen? Dana neemt jou serieuzer in dergelijke zaken dan mij, dus heeft ze wat gezegd?'

'Ze heeft wel wat gezegd, maar dat wil ik niet zeggen,' zei Ivana, terwijl ze naar hun paarden terug strompelden. 'Ik vind dat je het Dana zelf moet vragen.'

'Je weet dat Dana mij niet vertrouwt, alleen omdat ik wat minder verantwoordelijk ben. Dus het heeft geen zin om haar ernaar te vragen.'

'Ze is tien minuten ouder dan jij, ja,' zuchtte Ivana.

Lana's gezicht betrok: 'Wat heeft dat ermee te maken? Moet ze alleen daarom altijd zo minderwaardig tegen mij doen? Ik wil met allebei mijn zussen een goede band hebben, maar dat gaat niet als Dana mij niet als haar gelijke ziet.'

‘Ga dan eens met haar praten, Laan. Daan denkt juist dat je haar een zeur vindt.’

‘Dat vind ik niet. Nou ja, soms wel. Maar dat doet er nu niet toe. Ik houd net zoveel van haar als van jou.’

‘Zeg haar dat en dan komt alles goed,’ zei Ivana en ze hees zich met Lana’s hulp in haar zadel. Lana kwam heel wat sneller in haar zadel terecht en daarna reden ze in galop terug naar het dorp naar de medicijnman, zonder ook nog maar één keer om te kijken naar de bewusteloze slager.

-∞-

Dana zat verveeld achter haar naaimachine en wenste dat ze bij haar zusjes was. Lekker buiten in het bos. Het was zo’n zonnige zomerdag! Dana moest toegeven dat ze vaak jaloers op hen was. Zij moest altijd werken en zij gingen het bos in om te jagen. Natuurlijk was dit ook een vorm van arbeid, maar er was ook veel plezier bij. Van de andere kant was Dana ook trots op zichzelf. Zij was de enige van de drieling die werkte en voor geld zorgde. Bovendien ging zij binnenkort als eerste trouwen.

Dana wist niet of ze van de jongen in kwestie, Maragh, hield, maar zijn familie had veel geld. Ze had zich gerealiseerd dat, als ze met hem zou trouwen, haar zussen en moeder het vanzelf ook beter zouden krijgen. Dana zuchtte. Het leek wellicht egoïstisch, maar ze deed dit juist voor haar familie. Dat was toch juist onzelfzuchtig? Ze zou wel leren van Maragh te houden. Dat had gewoon tijd nodig. Ze kon deze match niet aan haar voorbij laten gaan. Ze zuchtte: zie je wel wat ze voor haar familie over had en deden haar zusjes iets ervoor terug?

Dana schudde haar hoofd om deze bittere gedachte te verdrijven. Maragh was een knappe jongen, hoogstens een beetje verwaand. Hij had een vaste baan bij zijn vader in de lederlooierij en zou goed voor haar zorgen. Ze had zelf deze beslissing genomen en niemand was ervan op de hoogte alleen haar moeder en Ivana. Zij steunden haar besluit en Ivana had besloten in ruil hiervoor nu beter haar best te doen tijdens de jacht.

Dana zuchtte diep. Ze wilde dat Ivana haar werk eens kon overnemen, zodat zij tijd had om met Lana te jagen. Ze zou zo graag haar band met haar jongste zusje verbeteren. Daar had ze bijna alles voor over. Al die eindeloze ruzies. Daar werd toch niemand vrolijk van? En toch scheen niemand te begrijpen dat ze eens een dag vrij nodig had, al was het maar

één dag, zodat ze met Lana eropuit kon. Wat zou dat al veel veranderen. Ze had Lana nog niet eens ingelicht over haar aanstaande huwelijk met Maragh. Ze hield zich voor dat dit kwam, doordat het geschikte moment zich nog niet had voorgedaan, maar diep van binnen wist ze dat ze het Lana niet durfde te vertellen.

Dana was zo in haar overpeinzingen verzonken dat ze zich haast doodschrok, toen Lana het naaiatelier binnen kwam stormen. 'Wat is er?' vroeg Dana en ze stond geschrokken op, toen ze de angstogen van haar zusje zag.

'Ivana is door de slager in haar arm geschoten. Toen ik haar arm verbonden had, ging het nog goed met haar. Op onze rit naar huis echter viel ze flauw.'

'Waar zijn jullie dan geweest en hoe kwam de slager daar?' vroeg Dana en ze pakte Lana bij haar schouders. 'Heeft hij jullie wat aangedaan?'

'Nee, niet misbruikt of zo. Hij heeft Iva neergeschoten, dat is al erg zat! Als je het niet erg vindt, vertel ik je het hele verhaal straks wel. Ik wil meteen terug naar Ivana. Waar is moeder?'

'Ik haal haar wel. Ga jij maar al naar Ivana. Zijn jullie al bij de medicijnman aangekomen?'

'Ja, Ivana wordt nu behandeld' zei Lana gehaast en ze rende de deur weer uit.

Dana ruimde snel haar werk op en ging toen op zoek naar haar moeder. Haar moeder was in gesprek met haar baas, wist Dana. Dana liep naar zijn kantoortje en wachtte niet om naar binnen te gaan. Ze liep de kamer in en bleef stijf staan, toen ze zag wat daar gebeurde: haar moeder stond in de armen van Dana's baas. Dit was geen gewone werkbespreking geweest.

Haar moeder keek geschrokken op, toen ze Dana zag. Het was blijkbaar een intiem gesprek geweest. Dana wist even niets uit te brengen van woede. Haar moeder rukte zich meteen met een rood hoofd los en zei: 'Kun je niet meer kloppen, Daan?' Ze deed verstrooid haar kleren goed, terwijl Dana's baas het fatsoen had om dieproud te kleuren.

'Kun jij je dochters niet meer vertellen dat je vreemdgaat?' vroeg Dana nijdig.

'Dana, lieverd, het is niet wat het lijkt.'

'Nee, dat is het nooit, hè mam?' snauwde Dana. 'Het doet er momenteel ook niet toe: ik ben hier niet naartoe gekomen om de waarheid te zien,' zei Dana gauw, toen haar moeder commentaar wilde geven. 'Ik kwam je halen. Lana was net bij me gekomen. Er is een ongeluk gebeurd in het

bos: Ivana is neergeschoten door de slager en we moeten er nu heen. Ze is in een slechte staat.'

'Wat?' vroeg haar moeder ongelovig.

'Ze wordt verzorgd bij de medicijnman en ik ga er nu heen, dus als je tijd hebt om mee te komen.'

Na deze woorden draaide Dana zich boos om en stormde naar buiten. Al snel werd ze door haar moeder ingehaald.

'Dat deed pijn, Daan,' zei haar moeder gekwetst. 'Je deed alsof ik zo'n type ben die er nooit voor haar kinderen is.'

'Dat spijt me dan,' zei Dana boos en ze weigerde haar moeder aan te kijken, 'maar dat verklaart niet waarom je ons niet verteld hebt dat je met mijn baas gaat.'

'Omdat ik niet wilde dat jullie zo zouden reageren, als jij nu doet. Alsof ik iets fout doe.'

'Maar dat doe je ook, ma!' snauwde Dana en ze bleef staan. 'Pap is weg en je neemt meteen een andere man.'

Dana had haar vader nooit gekend. Zover ze wist, was hij al weg bij hun geboorte. Volgens haar moeder wist hij wel dat ze in verwachting was en hij vermoedde toen al dat ze een drieling kreeg, aangezien het in de familie zat. Nooit echter heeft hij zijn dochters zelfs maar gezien en Dana vroeg zich af waarom niet. Waar was hij? Hun moeder had hen verteld dat hij haar had achter gelaten, maar de reden hiervan en waar hij nu was, had hun moeder aan hen nooit verteld.

'Dat is niet waar, Dana. En dat weet jij ook. Je vader is al achttien jaar weg en ik kan niet eeuwig op hem blijven wachten. Hij heeft zelf gezegd dat ik verder met mijn leven moest gaan, toen hij...toen hij wegging.'

'Waar zei hij dan dat hij naar toe ging?'

'Dat kan ik je nog niet vertellen. Ik kan alleen zeggen dat ik je vader na achttien jaar achter me heb gelaten, niet vergeten, en ik ben klaar om met mijn leven door te gaan.'

'Ik dacht dat een huwelijk betekende dat je elkaar voor altijd trouw bent en blijft,' zei Dana kwaad, zich stiekem afvragend of haar huwelijk wel stand zou houden als die van haar moeder en vader nog niet eens stand hield, terwijl zij onvoorwaardelijk van elkaar hielden.

'Je begrijpt het niet,' zuchtte haar moeder en ze wreef door haar krullende haren.

Dana keek haar eindelijk aan en zei: 'Nee, ik begrijp er inderdaad niets van. En vind je het gek? Ik weet helemaal niets van mijn vader, alleen zijn naam en dat hij weg is. Waar hij is of waarom hij is weggegaan dat weten

we niet, omdat je ons nooit iets over hem vertelt. En als je wilt dat ik je relatie met onze baas accepteer en begrijp, dan zou ik maar heel snel alles over mijn vader vertellen!’

Even was het stil, maar toen zei haar moeder: ‘Als dat is wat jullie willen, stem ik ermee in. Ik heb het lang genoeg voor jullie achtergehouden. Jullie zijn oud genoeg nu.’

3. Gaven

Dana vergat even te schelden en vroeg argwanend: ‘Vertel je ons echt de waarheid?’

‘Ja, jullie zijn oud genoeg nu, zoals ik al zei. Maar ik vertel het wel pas, als we alle drie bij elkaar zijn. Ivana moet er ook bij zijn, dus we wachten tot Ivana weer beter is. Ik kan het niet aan dit verhaal meerdere keren te vertellen. Het verdriet is na achttien lange jaren nauwelijks verminderd.’

‘Ivana,’ zei Dana, die beseftte dat ze haar zus even helemaal vergeten was. Meteen begon ze weer op een hoog tempo te lopen en na vijf minuten kwamen ze bij de medicijnman aan.

De medicijnman was niet zoals de huisarts in deze tijd. De medicijnman woonde in een groot houten huis (groot was in Sutarebil zo groot als een rijtjeshuis), waar hij de patiënten in een stal achter in de tuin behandelde. De stal werd eerst gebruikt voor vee, maar werd later in die tijd als het ware de “dokterspraktijk”. De stal bestond uit twee verdiepingen, waarvan de onderste de “wachtruimte” was. De bovenste verdieping, die te betreden was door middel van een ladder, was de echte verzorgkamer. De medicijnman behandelde zijn patiënten daar met medicijnen en kruiden. Voor open wonden werd wel ook verband gebruikt.

Dana stormde met haar moeder door het huis heen, meteen naar de achtertuin, waar de stal stond. Lana zat al ongeduldig te wachten. Toen ze hen in de gaten kreeg, vroeg ze geïrriteerd: ‘Waar bleven jullie nou?’

‘Ik moest mam even bij de baas weghalen,’ zei Dana verbitterd. Maar toen ze Lana’s vragende blik zag, zei ze: ‘Vraag maar niets. Hoe is het met Ivana?’

‘Ik weet het niet. Ik mag niet bij haar in verband met besmettelijkheid of zoiets.’

‘Ik ga toch eens vragen,’ zei hun moeder doodongerust en ze ging op zoek naar de medicijnman zelf of een hulp. Dana en Lana gingen weer op een stoel zitten en Dana probeerde Lana’s nieuwsgierige blik te ontwijken.

‘Je wilt het me weer niet vertellen, hè?’ vroeg Lana teleurgesteld.

‘Nee, nog niet. Ik vertel het jullie wel, als ik zelf alles gehoord heb.’

Lana keek even strak voor zich uit en zei toen serieus: ‘Ik zou graag eens met je willen praten, Daan. Ivana en ik hadden het erover in het bos.’

Dana voelde kort een vlaag van ergernis dat haar zussen het over haar hadden gehad. 'Dat zou ik ook wel eens willen,' zei ze slechts.

'Waarom doen we het dan nooit? Het leidt alleen maar tot conflicten tussen ons. Er zijn zoveel dingen die ik wil zeggen en weten, maar ik krijg nooit tijd om ze te vragen. Jij denkt misschien dat ik alleen maar plezier kan maken, maar dat is niet zo. Ik kan ook een volwassen gesprek voeren.'

'Dat weet ik wel, maar ik dacht dat je mij maar een zeur vond. Daarom kwam ik nooit naar jou toe.'

'Ik vind je geen zeur, Daan,' zei Lana en met een grijns voegde ze eraan toe: 'Nou, soms wel dan.'

Dana lachte en knuffelde haar zusje innig. 'Dat gesprek voeren we gauw, goed? Ik wil nu op de hoogte blijven van wat er met Ivana gebeurt.'

'Ja, ik ook. En ik zal zo vertellen wat er gebeurd is, als mam er is.'

'Is goed,' zei Dana en toen waren ze stil. Ze maakten zich beiden te veel zorgen om hun drielingzus om veel te praten. Dana wreef over haar arm waar ze vlogen van Ivana's pijn voelde, dat te wijten was aan de hechte band die ze hadden.

Niet veel later kwam hun moeder terug en ze zei geschokt: 'Het bleek dat er toch een kleine hoeveelheid gif in de pijl zat.'

'Daar kan ze toch niet dood aan gaan of wel?' vroeg Lana angstig, toen ze beseftte hoe lang ze nog in het bos gebleven waren, toen ze Ivana had behandeld.

'Nee, dat niet. Maar ze kan er wel ernstig ziek van worden en dat is ze nu.'

'En wat doen ze daar dan tegen?' vroeg Dana, toen ze de medicijnman langs zag lopen.

'Ze proberen eerst de koorts te verlagen. Daarna zullen ze Ivana medicijnen geven om het gif uit haar lichaam te verdrijven.'

'En hoe lang moet Ivana nu hier blijven?' vroeg Lana bezorgd.

'Minstens een week en misschien nog wel langer,' zuchtte hun moeder. 'Lana, vertel nu alsjeblieft eens wat er gebeurd is. Zo ver ik weet, gingen jullie alleen maar jagen en dieren kunnen niet terugschieten.'

Lana haalde diep adem en vertelde wat er precies gebeurd was. Toen Lana bij het gedeelte van haar nieuwe gave kwam, moest ze twee keer uitleggen hoe ze haar gave gebruikt had en waardoor ze het had kunnen activeren. Dana was gefascineerd door Lana's gave en wenste dat ze ook zo'n bruikbare gave kreeg. Ze had gehoopt de eerste te zijn, aangezien zij de oudste van hen was. Ze gunde het Lana echter wel.

Hun moeder vertelde vervolgens dat zij zelf ook als eerste de gave van vuur had gekregen en Dana en Lana vroegen vrijwel tegelijk welke gaven hun moeder nog meer had. Toen Dana hoorde dat de gave om dingen geestelijk te bewegen en de gave van water nog over waren, maakte het haar niet meer uit welke gave de hare zou worden. Alle twee klonken ze haar goed in de oren. Beelden van wat ze allemaal zou kunnen doen als ze dingen kon laten bewegen of water naar believen kon gebruiken, schoten door haar hoofd. Een grijns kon ze niet verbergen.

Hun moeder liet hen even enthousiast met elkaar speculeren, maar toen vroeg ze ernstig of Lana haar gave geheim wilde houden. Dit was voor hun eigen veiligheid; koning Lembo zou happig zijn op nieuwe magiërs. Lana werd rood en ze zei beschaamd: 'De slager weet het al. Ik liet hem branden, toen hij Ivana geschoten had. Ivana zei toen tegen mij dat ik het vuur moest stoppen. De slager is niet dom en hij heeft heus wel gezien dat ik het vuur stopte en niet door het uit te trappen.'

'Dat is een probleem, Laan. De slager heeft duistere contacten. Voor je het weet, staat de koning op onze drempel! Er zit niets anders op: we moeten hem omkopen,' zei hun moeder bezwaard.

'Misschien is hij het hele voorval in zijn bewusteloosheid vergeten?' opperde Lana hoopvol.

Hun moeder schudde droevig haar hoofd: 'Nee, de slager is er het type niet naar om zulke belangrijke zaken te vergeten.'

'Als je het over de duivel hebt,' zei Dana knarsetandend en ze stond op.

Lana en moeder keken om Dana heen en zagen de slager naar binnen strompelen. Hij zag er verschrikkelijk uit. Hij liep als een oude man met een houten been en hij had overal brandwonden. Toen hij Lana zag, grijnsde hij gemeen en liep op hen af. Moeder ging beschermend voor haar dochters staan, toen de slager zijn pijl en boog pakte en deze spande. Dana kon niet toezien hoe de pijl zich in haar moeder zou boren. Ze wilde eerst gillen, maar beseftte vrijwel meteen dat dit het domste zou zijn wat ze kon doen. Er was niemand die hen op tijd zou kunnen redden en als de slager schrok, zou hij hen zeker verwonden.

Alles gebeurde in één moment. Ze keken elkaar een tijdje vijandig aan. De grijns van de slager werd breder en hij liet de pijl zonder enige aarzeling los. De wereld stond stil, terwijl de pijl in slow motion op hen af vloog. Dana kon dit niet laten gebeuren. Ze schreeuwde alsnog: 'Nee!' en ze hief haar linkerhand op. En plotseling bevroor de pijl midden in de lucht, alsof het opeens een ijskoud gebied binnen schoot. Toen viel de pijl met een zachte klap op de grond.

Iedereen keek naar Dana en zijzelf keek verbijsterd naar haar hand die ze voor zich uit had gestoken. Precies hetzelfde – zo had Lana het tenminste omschreven – zoals Lana deed, toen zij haar gave voor het eerst gebruikte. Was dit dan eindelijk haar langverwachte gave? De gave van water?

De slager kwam zijn verbijstering al vlug te boven en zei dreigend: ‘Zo, zo, Amelia, drie heksen op de wereld gebracht? Ik neem aan dat ze ingeschreven staan bij koning Lembo, want dat is immers de wet. Weet hij dan ook dat je drie engeltjes heksen zijn? Ik neem aan van niet, want anders waren ze al lang hier weggehaald door de koning zelf. Het kan echter zijn dat er toevallig iemand de waarheid aan hem of een van zijn spionnen vertelt. Je weet nooit wat er gebeurt na een biertje.’

Lana kon zich niet meer in houden en rukte zich los uit haar moeders greep. Withete woede laaide in haar op en de vlammen krulden zich rondom haar op. Lana voelde dit echter niet en liep razend op slager af. Hij trok een dolk om zich tegen haar vlammen te beschermen, maar voordat Lana ook maar enige schade kon aanbrengen, werd de man door een onzichtbare kracht bij Lana weg gesmeten, de stal uit.

Ivana liep trillend en zwetend de ladder af, maar ze hield haar linkerhand omhoog. Ze zag er doodziek uit, maar een vastbeslotenheid straalde van haar gezicht af. Verbazing verdreef Lana’s woede en de vlammen rondom haar verdwenen. Ivana strompelde zwakjes naar een stoel toe en plofte daar uitgeput neer. De drie meiden keken elkaar verbijsterd aan. Ze hadden nooit verwacht dat direct gevaar de reden zou zijn voor de activering van hun gaven.

Ze verbroken hun oogcontact pas, toen op de trap een nieuw gestommel klonk. Een verwarde medicijnman kwam de trap af. Zijn bril stond scheef en hij had een enorme buil op zijn voorhoofd. Hij liep op Ivana af en sloeg een verzorgende arm om Ivana heen. Hij trok haar voorzichtig overeind en droeg haar bijna naar de trap. Daar bleef hij even staan en zei tegen Lana: ‘Je had wel even kunnen zeggen dat jullie heksen zijn, dan had ik wel wat rustiger aan gedaan.’

‘Wat is er dan gebeurd?’ vroeg moeder bezorgd.

‘Nou, ik wilde Ivana’s wond verzorgen,’ zei de medicijnman met een twinkeling in zijn ogen, ‘en blijkbaar deed ik haar daarbij pijn. Voor ik het wist, vloog ik door de lucht. Toen ik eindelijk weer overeind was gekrabbeld, zag ik mijn patiënte nergens meer.’

Lana zag heimelijk voor zich hoe de slager met een ongelovig gezicht door de lucht moest zijn gevlogen en ze grijnsde naar haar zussen. Zij

begrepen blijkbaar wat Lana's reden was tot vreugde en ze lachten ook.

Aan hun blijdschap kwam echter snel een eind, toen de slager weer de stal in kwam. Zijn gezicht was vertrokken van woede en hij moest zich staande houden aan de deurpost door een diepe snee in zijn been. Die man gaf ook nooit op! Dana ging, niet wetend wat de slager nu weer zou proberen, automatisch voor haar zussen staan, terwijl ze van beide een hand vast hield.

'Dit was de laatste keer dat jullie mij hebben aangevallen, heksen,' zei de slager furieus. 'Ik zal er persoonlijk voor zorgen dat de koning achter jullie ware aard komt. Hij zal jullie zonder twijfel vinden. Hij zal jullie laten branden. Reken er maar op dat mijn wraak de waarheid zal worden! Al is dit het laatste wat ik doe!'

4. Opgeruimd staat netjes

De drie zussen zochten trillend van angst steun bij elkaar, maar ook hun moeder was lijkleek. Nooit van tevoren hadden ze de slager als een echte bedreiging gezien. Hij was een kei in aftroggelen en hij was ook een perverse man, maar nooit hadden ze voor mogelijk gehouden dat hij hun fijne leven kon vernietigen door slechts één gesprek met de verkeerde mensen. Deze gedachte drong nu echter met een schok tot hen door.

De slager spuugde op de grond en strompelde de stal uit zonder zich te laten behandelen. De medicijnman schudde zijn hoofd en zei: 'Voor hem moeten jullie echt uitkijken. Hij komt vaak in de kroeg en papt daar aan met de raarste mensen. Het verbaast me niets, als hij contact heeft met de koning zonder dat hij hem zelf hoeft op te zoeken, als jullie begrijpen wat ik bedoel.'

Na deze woorden pakte de medicijnman Ivana bij haar arm en hielp haar mee naar boven. 'Kom mee jij,' zei hij bezorgd, toen hij Ivana's gelaatskleur zag. 'Jij moet nodig eens rusten. Deze inspanning was meer dan wat je had mogen doen.'

'Wat moeten we nu doen?' vroeg Dana na een korte periode van stilte en ze ging onder aan de trap zitten. 'We kunnen hem of zijn familie natuurlijk beheksen of bedreigen. Immers, had hij niet een dochter en een vrouw? Voor een normale man zijn die twee dingen het belangrijkste in zijn leven. We moeten iets doen, voordat hij ons verlinkt.'

'Maar de slager is niet normaal,' bracht Lana er tegenin. 'Ik heb hem vaak genoeg tegen zijn eigen vrouw en dochter gemeen zien doen. Ik betwijfel of hij genoeg om hen geeft om hen te redden en ons met rust te laten.'

'Nee, en daarbij: bedreigen of beheksen doen we niet,' zei moeder meteen. 'Jullie hebben jullie krachten nog niet onder de knie. Dadelijk vallen er doden.'

'Dat is het,' zei Lana en ze grimaste even gemeen. 'Laat het maar aan mij over.'

'Nee, Laan,' zei Dana scherp en ze greep haar zusje bij haar arm. Lana besepte dat Dana haar gedachten had gelezen en zei verontwaardigd: 'Dat is niet eerlijk!'

'Je schermde je gedachten ook niet af,' zei Dana verdedigend. 'Maar dat is nu even niet van belang. Als we jouw plan uitvoeren, zijn we net zo

slecht als hem en misschien nog erger. Daarbij weten we niet of hij dan al een spion heeft ingelicht. Als hij sterft, weten we niets en kunnen we net zo goed nog steeds gevaar lopen. We moeten hem uithoren.'

'En dan? Je weet wat hij met Ivana heeft gedaan. Ik wil hem daar voor laten boeten! Wil je daar geen wraak voor? Hij kan het zo bij andere mensen nog eens doen en bij hen kan het dan wel eens fout aflopen! Ik red meer levens dan dat ik er spaar! Dat maakt me niet slecht, maar een heldin!'

'Waar gaat dit over?' vroeg moeder scherp.

'Lana heeft een plan, maar ik vind het nogal...'

'Onverantwoordelijk,' vulde Lana boos aan.

'Dat wilde ik niet zeggen,' zei Dana.

'Dat is toch wat je vindt? Ik ben toch onverantwoordelijk?' vroeg Lana schamper.

'Dames, ophouden nu!' zei moeder en ze ging tussen hen instaan. 'We hebben belangrijkere zaken aan ons hoofd. We moeten een goed plan bedenken en snel ook. Omkopen lijkt mij nog steeds de beste en veiligste optie. Als we genoeg bieden...'

Dana keek haar zusje aan en dacht: *'Ik vind je niet onverantwoordelijk. Ik ben alleen bang voor de gevolgen van jouw plannetje.'*

'Het is al goed', was het norse antwoord van Lana.

'Nou, even alles op een rijtje zetten,' zei moeder en ze dacht even na. 'Beheksen en bedreigen zijn geen opties, want we zijn goede heksen en die doen zoiets niet.' Lana trok een vreemd gezicht, waarop Dana wrang lachte. 'We zouden hem in de gaten kunnen houden, zodat we weten wanneer hij onguire figuren treft, maar de kans dat we betrappt worden is veel te groot en we schieten er uiteindelijk niets mee op. De slager is te slim en geniepig om zich door een paar vrouwen te laten stoppen. Ik vrees echter dat we om hem om te kopen veel moeten bieden. Waar gaan we het geld vandaan halen? Misschien kan Dalagh me een voorschot geven, als ik hem de situatie uitleg. Dana, denk je dat jij misschien..?'

Plotseling werden de drie vrouwen opgeschrikt door voetstappen en even later kwam Dana's vriendje Maragh de stal in. Hij keek arrogant om zich heen en zag toen Dana staan. Zijn gezicht vertrok zich in een verwaande grijns en hij liep ferm op haar af. Hij negeerde Lana en moeder en nam Dana meteen in zijn armen. Zonder een woord te zeggen, zoende hij Dana vervolgens langdurig.

'Ik hoorde in de kroeg dat Ivana bij de medicijnman lag,' zei hij na een lange zoen. 'Ik ben zo snel mogelijk gekomen om mijn steun te betuigen.'